

SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARISHNI TASHKIL ETISH

Haqberdiev Ulug'bek Nasrullo o'g'li

*«O'zsanoatqurilishmateriallari» uyushmasi,
Innovatsion texnologiyalarni joriy qilish,
yangi turdagi qurilish materiallari ishlab chiqarishni
va sertifikatlashni tashkil etish bo'limi boshlig'i.*

ORCID: 0009 0002 0026 7218.

E mail: ulugbek_haqberdiyev@mail.ru

Sifat – bugungi kunda har qanday mahsulot yoki xizmat uchun asosiy raqobatbardoshlik mezoniga aylangan. Xususan, qurilish materiallari kabi muhim strategik mahsulotlarda sifat masalasi nafaqat bozordagi muvaffaqiyat, balki qurilayotgan inshootlarning xavfsizligi, barqarorligi va uzoq muddatliligi bilan bog'liq. Shu sababli, qurilish materiallari sanoatida sifatni boshqarish va ishlab chiqarish jarayonlarini zamonaviy menejment asosida tashkil etish bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir.

O'zbekistonda 2020-2024 yillar davomida qurilish materiallari sanoatida barqaror o'sish kuzatildi. Ammo sifat menejmenti tizimlarini joriy etish va sertifikatlashtirishdagi muammolar soha rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois, korxonalarda sifat boshqaruvi tizimlarini joriy etishni rag'batlantirish, mutaxassislarni tayyorlash va resurslar bilan ta'minlash kabi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur.

Sifat menejmenti – bu mahsulot yoki xizmat sifatini ta'minlashga qaratilgan faoliyatlarning bir butun tizimi bo'lib, u faqat nazorat qilish emas, balki rejalashtirish, tashkil etish, rag'batlantirish va uzluksiz takomillashtirish kabi elementlarni o'z ichiga oladi. ISO 9001:2015 xalqaro standartida qayd etilgan asosiy tamoyillar – mijozlar qoniqishini ta'minlash, rahbarlik mas'uliyati, xodimlarni jalb qilish, jarayonli yondashuv, tizimli boshqaruv, doimiy takomillashuv va dalillarga asoslangan qaror qabul qilish – qurilish materiallari sanoati uchun ham juda dolzarbdir.

Afsuski, mahalliy ishlab chiqaruvchilar orasida sifatni faqatgina sertifikatga ega bo'lish yoki jismoniy nazorat vositasi deb qarash holatlari uchrab turadi. Bu esa mahsulot ishonchliligi va umumiy raqobatbardoshlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, sifatni boshqarish tamoyillarini chuqur tushunish va ularni ishlab chiqarish jarayonlariga to'g'ri joriy etish muhim hisoblanadi.

Qurilish materiallari sanoatida sifat menejmentini joriy etish masalasi bugungi kunda nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy, ekologik va strategik ahamiyatga ega jarayon sifatida shakllanmoqda. 2020-2024 yillarda qurilish materiallari ishlab chiqarish hajmi,

(3rd international scientific and practical conference)

korxonalar soni va sifatiga ega mahsulotlar ulushi ortishi kuzatilgan. Biroq sifat sertifikatiga ega korxonalarining ulushi 65% atrofida ekanligi, sifatni boshqarish xalqaro standartlari barcha korxonalarda tatbiq etilmaganini ko'rsatadi. Bu esa mahsulot sifatining bir xil emasligi, bozordagi raqobatbardoshlikning cheklanganligi, eksport imkoniyatlarining to'liq ishga tushirilmagani kabi muammolarga sabab bo'lmoqda.

Sifat menejmentini to'g'ri tashkil qilish nafaqat mahsulotning texnik talablarga javob berishini, balki ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish, mahsulotlarni bozorda tez va uzoq muddatda saqlash, mijozlar ishonchini orttirish, ekologik barqarorlikni ta'minlash singari omillar bilan ham bevosita bog'liqdir. Shuning uchun ham, ushbu sohadagi har bir korxonada sifatni faqat nazorat ob'ekti emas, balki strategik boshqaruv elementi sifatida ko'ra bilishi zarur [1-4].

Sohadagi real muammolarga yechim sifatida quyidagi yo'nalishlar bo'yicha amaliy chora-tadbirlarni amalga oshirish taklif etiladi:

1. Sifatni strategik maqsad sifatida belgilash: Har bir korxonada sifat siyosatini shakllantirish, uni rahbariyat va barcha xodimlar uchun asosiy ustuvor yo'nalish sifatida belgilash zarur.

2. Sifat menejmenti tizimini institutsional shaklda joriy etish: ISO 9001, ISO 14001 va boshqa standartlar asosida korxonada sifat bo'limi faoliyatini yo'lga qo'yish.

3. Xodimlar malakasini doimiy oshirish: Sifatni ta'minlovchi xodimlar bilan birga barcha bo'limlar xodimlarini sifat madaniyati, standartlar va nazorat usullariga o'rgatish.

4. Texnik va texnologik yangilanish: Ilg'or texnologiyalar, avtomatlashtirilgan nazorat tizimlari va raqamlashtirilgan tahlil vositalaridan foydalanish orqali inson omili ta'sirini kamaytirish.

5. Davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish: Sifatni rag'batlantirishga qaratilgan grantlar, soliq imtiyozlari va sertifikatlashni yengillashtiruvchi mexanizmlar orqali korxonalarni qo'llab-quvvatlash.

6. Sifatni eksport strategiyasiga bog'lash: Mahsulotlarni xalqaro bozor talablariga muvofiqlashtirish va xorijiy talablarga javob beradigan mahsulot turlarini ishlab chiqish.

Qurilish materiallari sanoati nafaqat ichki bozorni sifatli mahsulotlar bilan ta'minlaydi, balki xalqaro maydonda ham O'zbekiston brendining raqobatbardoshligini ta'minlaydi. Bu esa mamlakat iqtisodiyotini to'liq diversifikatsiya qilish, yangi ish o'rinlari yaratish va sanoatda innovatsiyani rivojlantirishga turtki beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Абдурашидов Н.Н. “Сифат менежменти ва инновацион ривожланишнинг ўзаро боғлиқлиги” // Иқтисодий таҳлил журнали, №3, 2022.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentligi ma’lumotlari.
3. O‘zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi vazirligi ma’lumotlari
4. O‘zbekiston Respublikasi Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi ma’lumotlari

